

POINT (Promotion of Indigenous and Nature Together)

ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)

သတင်းစာစောင်

Volume - 5, Issue # 2 (December 2018)

တရားမျှတအေးချမ်းသာယာသော သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများသာ လိုချင်သည်

ပြီးခဲ့တဲ့ရက်ပိုင်းက သတင်းဆောင်းပါးနှစ်ပုဒ် ဖတ်လိုက်ရ တယ်။ တစ်ပုဒ်က “ထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်းများ ကန့်ကွက်ခံရခြင်း၏ နောက်ကွယ်” တဲ့။ မြန်မာပြည်အတွင်းမှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်း သိမ်းရေးနယ်မြေတွေသတ်မှတ်တာကြောင့် ကြုံတွေ့ခံစားနေရတဲ့အ ကြောင်းကို ရေးထားတာပါ။ နောက်တစ်ပုဒ်က “သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေသတ်မှတ်မှုများကြောင့် အခက်ကြုံလာသော တိုင်းရင်းသားများ”ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးပါ။ မြန်မာပြည်ထဲက အဖြစ်အ ပျက်တွေကို ရေးထားတယ်ဆိုပေမယ့် ဘာသာပြန်ဆောင်းပါးဖြစ်နေ ပါတယ်။ **Rina Chandran** ရေးတဲ့ **Myanmar's Indigenous People Fight "Fortress" Conservation** သတင်းဆောင်းပါးကို ဘာသာပြန်ပြီး ပြည်တွင်းသတင်းစာတစ်စောင်မှာ ဖော်ပြခဲ့တာပါ။ အဲဒီသတင်းဆောင်းပါးနှစ်ပုဒ်ကိုဖတ်ပြီး စာရေးသူအတွေးတွေ ရှုပ် ထွေးသွားတယ်။ တွေးစရာ၊ စဉ်းစားစရာ တော်တော်များသွားတယ်။

စာမျက်နှာ (၂)သို့

မာတိကာ

- ၁။ တရားမျှတအေးချမ်းသာယာသော သဘာဝထိန်းသိမ်း ရေးနယ်မြေများသာ လိုချင်သည်။
- ၂။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအရေးကို ဒီမိုကရက်တစ် မြန် မာ့အသံမှ မေးမြန်းထားသော ဆရာမနော်အိအိမင်း၏ ဖြေကြားချက်။
- ၃။ ရပ်ရွာလူထုပူးပေါင်းပါဝင်သော သုတေသနလုပ်ငန်း (ပီအေအာရ်)။
- ၄။ လူသားနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အသိုက်အဝန်းကို ရိုးရာနှင့် မြှင့်တင်ပေးမည့် ICCAs
- ၅။ FPICဆိုင်ရာ ဌာနေတိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များ။
- ၆။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ရိုးရာဓလေ့အရ ထိန်းသိမ်းထား သော နယ်မြေများ၏ လက္ခဏာများ။
- ၇။ ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့၏ လှုပ်ရှားမှုများ။
- ၈။ ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့၏ အသိပညာပေး ဆိုင်ရာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများ။

တရားမျှတအေးချမ်းသာယာသော သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများသာ လိုချင်သည်

ဓာတ်ပုံ - အာတာနတ်

နိုင်ငံတော်အစိုးရက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖို့ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေတွေကို စီမံချက်နဲ့ ထူထောင်တယ်။ ဒေသခံပြည်သူအချို့က နားလည်မှုလွဲပြီး ကန့်ကွက်ကြတယ်။ ဆန္ဒပြကြတယ်။ ဒီကြားထဲမှာ တစ်ခုခုလွဲချော်မှု ရှိမှာတော့ သေချာတယ်။ ဒီပြဿနာမှာ ဘယ်သူမှားတယ်၊ ဘယ်သူမှန်တယ်ဆိုတာကို အပေါ်ယံကြည့်ရုံ၊ အသံဗလံတွေကြားရုံနဲ့တော့ မဆုံးဖြတ်စေချင်ဘူး။ အစိုးရနဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေအနေနဲ့ ဖြစ်စဉ် ကို သေသေချာချာလေ့လာပြီး ဒေသခံတွေနဲ့ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ဖို့ လိုမယ်လို့ထင်ပါတယ်။

တကယ်တော့ အစိုးရက သက်ဆိုင်ရာပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့တွေနဲ့ ပူးပေါင်းပြီး သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေတွေ သတ်မှတ်တယ်ဆိုတာ ပျက်စီးယိုယွင်းနေတဲ့ တိုင်းပြည်ရဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းဖို့အတွက် ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်တယ်ဆိုတာ

စာရေးသူ ယုံကြည်ပါတယ်။ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေဆိုတာ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နဲ့ သဘာဝအပင်တွေ၊ ဂေဟစနစ်တွေ၊ ထင်ရှားသောပထဝီအနေအထားတွေရှိတဲ့ ဒေသတွေကို ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းဖို့ ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားတဲ့နေရာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဥပဒေကို ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဥပဒေရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တွေကတော့ -

“ နိုင်ငံတော်၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ နိုင်ငံတော်၏ သဘာဝနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာမူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝ အပင်များ၊ ဂေဟစနစ်များနှင့် ရာသီအလိုက် ဒေသပြောင်းရွှေ့ကျက်စားလေ့ရှိသော တိရစ္ဆာန်များ ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်က လက်ခံသဘောတူထားသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်ရန်၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များ၊ ယင်းတို့၏ အစိတ်အပိုင်းများ၊ ယင်းတို့မှတစ်ဆင့် ထုတ်လုပ်သော ထုတ်ကုန်များ၊ ဆင့်ပွားထုတ်လုပ်သော ပစ္စည်းများကို ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းအား ထိန်းချုပ်ရန်၊ ဘူမိရုပ်သွင်ထူးခြားသည့် နယ်မြေများ၊ မျိုးဆက်ပျက်သုဉ်းမည့် အန္တရာယ်ရှိသည့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ၊ အပင်များနှင့် ယင်းတို့၏ နေရင်းဒေသများကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန်၊ သဘာဝသိပ္ပံဆိုင်ရာသုတေသနလုပ်ငန်းများနှင့် အသိပညာပေးရေးလုပ်ငန်းများကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန်၊ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်နှင့် ရုက္ခဗေဒဥယျာဉ် တည်ဆောင်ခြင်းဖြင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များကို ကာကွယ်ရန်” တို့ဖြစ်သည်။

အဲဒီဥပဒေဟာ ရည်ရွယ်ချက်ကောင်းတဲ့အပြင် ဒေသတွင်း နိုင်ငံတွေထဲမှာ အတင်းကျပ်ဆုံးတောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ကာကွယ်ရေး ဥပဒေတစ်ခုဖြစ်လာတဲ့အတွက် ဥပဒေစိုးမိုးအာဏာတည်စေဖို့တွေ သက်ဆိုင်တဲ့အဖွဲ့အစည်းတွေအားလုံး ပူးပေါင်းအားစိုက်ဖို့ လိုပါတယ်။ လက်ရှိမှာ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ ဘေးမဲ့တောတွေ၊ သဘာဝ အခြေခံခရီးသွားစခန်းတွေ၊ အာဆီယံအမွေအနှစ် ဥယျာဉ်ဘေးမဲ့ တောတွေ စသဖြင့် နယ်မြေတော်တော်များများ သတ်မှတ်ထိန်းသိမ်း ထားပါတယ်။

အရင်ကတော့ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေတွေ သတ် မှတ်တဲ့နေရာမှာ ကန့်ကွက်မှုတွေ ဆန္ဒပြမှုတွေ မကြုံတွေ့ရပေမယ့် အခုနောက်ပိုင်းတော့ ကြုံတွေ့လာရပါတယ်။ အရင်က ပြည်သူဟာ အစိုးရ ဘာလုပ်လုပ် ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေရလို့ အခု ပြည်သူ့အစိုးရ ဒီမို ကရေစီ အစိုးရလက်ထက်ကျမှ ခံစားချက်တွေကို ဖော်ထုတ်ပြသခဲ့ ကြတာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပြည်သူတွေရဲ့ အနှစ်နှစ်အလလ က မျှိုသိပ်ထားခဲ့ရတဲ့ ခံစားချက်တွေကို ပြည်သူ့အစိုးရအနေနဲ့ ဂရု စိုက်နားထောင်ပြီး စိစစ်ဆောင်ရွက်ပေးဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ဒေသခံတွေရဲ့ ခံစားချက်တွေကို စာရေးသူကြားသိခံစားမိသလောက် အနည်းငယ်ဖော်ပြလိုပါတယ်။

ကရင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တောတောင်တွေ၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှုတွေကိုကာကွယ်ဖို့ ထိန်းသိမ်း ရေးနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်တဲ့အတွက် ဘိုးစဉ် ဘောင်ဆက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြတဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းတွေကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ဖို့ ခက်ခဲတဲ့အခြေ အနေသို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့လေသတဲ့။ ထိုင်းနိုင်ငံနဲ့ နယ် နိမိတ်ချင်းထိစပ်လျက်ရှိတဲ့ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ စတုရန်း ကီလိုမီတာ ၅၂၀၀ ကျယ်ဝန်းတဲ့မြေပေါ်မှာ သံလွင် ငြိမ်း ချမ်းရေးနယ်မြေအဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး ထိန်းသိမ်းစောင့် ရှောက်မှုပြုလုပ်မှာလို့ သိရပါတယ်။ အဲဒါနဲ့ပတ် သက်ပြီး ကရင်တိုင်းရင်းသားတစ်ဦးက “ငြိမ်းချမ်း ရေးနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်တဲ့နေရာမှာ ကရင်တိုင်း ရင်းသားတွေရဲ့ ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာအစဉ်အလာတွေကို အခြေခံပြီး သတ်မှတ်သင့်ပါတယ်။ သဘာဝတရားနဲ့ လိုက်လျောညီထွေ ရှိအောင်နေထိုင်ပြီး ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွေ လုပ်ဆောင်ရတာဟာ ကျွန်တော်တို့ဘဝမှာ သမိုင်းပေးတာဝန်တစ်ရပ်လို့ ဖြစ်နေပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဘဝတွေ ရှင်သန်ရပ် တည်နိုင်ရေးအတွက် မဖြစ်မနေ လိုအပ်တဲ့အရာလည်း ဖြစ်ပါတယ်” လို့ သတင်းဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ထဲမှာ ပြောထားတာ ဖတ်လိုက်ရပါတယ်။

နောက်ပြီး အဲဒီသတင်းဆောင်းပါးထဲမှာပဲ “ မြန်မာအစိုးရ တာဝန်ရှိသူများဘက်မှ ကရင်ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အဆိုပြုချက် များကို လက်ခံကာ လိုက်လျောခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်မ ပျက်စီးအောင် ထိန်းသိမ်းမည့်နယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားများအား အကျပ်အတည်းများစွာ ဖြစ်ပေါ်စေရန်ဖန်တီးသကဲ့သို့ ဖြစ်လာမည်ဖြစ်သည်။ ကရင်တိုင်းရင်း သားများအား ကရင်ပြည်နယ်နှင့် နယ်မြေချင်းထိစပ်နေသည့်အပြင် ကရင်တိုင်းရင်းသားများနေထိုင်လျက်ရှိသော တနင်္သာရီတိုင်းဒေသ ကြီးအတွင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရန် တွန်းအားပေးသကဲ့သို့လည်း ဖြစ်လာနိုင်သည်။ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက ကရင်ပြည်နယ်အ တွင်း၌ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဧရိယာသတ်မှတ်ခြင်းကို ကန့်ကွက်လျက်ရှိကာ ထိုကဲ့သို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် ကရင်တိုင်းရင်းသား များအား နေရပ်စွန့်ခွာသွားခြင်း၊ တိုက်ပွဲများပြန်လည်ဖြစ်ပွားခြင်းများ ရင်ဆိုင်ရနိုင်ကြောင်း သတိပေးခဲ့သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးနယ်မြေသတ် မှတ်ရာတွင် အဆိုပါဒေသများ၌ နေထိုင်လျက်ရှိသော တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစား ပေးရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည် ” လို့လည်း ဖော်ပြထားတာ တွေ့ရပါတယ်။

မြန်မာပြည်မှာ ၁၉၈၀ပြည့်လွန် နှစ်တွေကနေ ၂၀၀၅ ခုနှစ် အတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ဧရိယာ သတ်မှတ်မှုများတွေဟာ သုံးဆခန့်မြင့်တက်လာခဲ့သလို သတ်မှတ်ခဲ့ တဲ့နယ်မြေတွေရဲ့ ရာခိုင်နှုန်း၈၀ခန့်ဟာ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုတွေ မှီတင်းနေထိုင်တဲ့နေရာတွေ ဖြစ်နေတယ်လို့ ပြီးခဲ့တဲ့ခွန်လအတွင်းက ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ RRIအဖွဲ့ရဲ့ အစီရင်ခံစာမှာ ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဒီအတွက် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေသတ်မှတ်မှုနဲ့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့ ရိုးရာအစဉ်အလာ၊ လူမှုဘဝယဉ်ကျေးမှုလေ့စရိုက်တွေ မပျောက် ပျက်ရေးဆိုတဲ့အမြင်တွေဟာ ပဋိပက္ခသဘောဆောင်နေပါတယ်။ သိပ်မကြာခင်ကပဲ ကန်ဒေါ်လာ၂၁သန်း အသုံးပြုလုပ်ဆောင်မယ့် တနင်္သာရီတောင်တန်းကနေ အဏ္ဏဝါနယ်ပယ်အထိ “သဘာဝနယ် မြေများ ဘက်စုံစီမံအုပ်ချုပ်မှုစီမံကိန်း (Ridge to Reef)” ဟာ ဌာနေ တိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ အခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်နေတယ်လို့ဆိုပြီး ဆက်လက်အကောင်အထည်မဖော်ဖို့ ဒေသခံတွေက တောင်းဆိုနေ ကြပါတယ်။ Ridge to Reef စီမံကိန်းဟာ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေ ရဲ့အခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်တဲ့အပြင် လွတ်လပ်တဲ့ကြိုတင် အသိ ပေးတိုင်ပင်မှုနဲ့ လူထုသဘောထားရယူခြင်းမရှိတဲ့အတွက် ငွေကြေး ထောက်ပံ့တဲ့အဖွဲ့အစည်းထံကို ဒေသခံအဖွဲ့ခြောက်ခုက တိုင်ကြားစာ ပေးပို့ခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ ၂၀၁၇အတွင်းကလည်း ခါကာဘိုရာဇီအမျိုးသား ဥယျာဉ်ကို ယူနက်စကိုအသိအမှတ်ပြု ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်းတင် သွင်းဖို့ အမျိုးသားဥယျာဉ်တောင်ပိုင်းကို ဧရိယာတိုးချဲ့ဖို့ လုပ်ဆောင် နေတာကို ဒေသခံတွေကကန့်ကွက်ခဲ့တယ်။ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ ရဝမ် စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအသင်းကဦးဆောင်ပြီး ပူတာအို၊ မချမ်းဘော နဲ့ နောင်မွန်းမြို့တွေမှာ ဒေသခံတစ်သောင်းခန့်က ခါကာဘိုရာဇီဒေသ ယူနက်စကိုသို့ တင်သွင်းမယ့်အစီအစဉ်ကို အလိုမရှိကြောင်း စိတန်း လှည့်လည် ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် အစိုးရက ဧရိယာတိုး ချဲ့တဲ့ အစီအစဉ်နဲ့ ယူနက်စကိုတင်သွင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွေကို ရပ် ဆိုင်းခဲ့ပြီး ဒေသခံတွေနဲ့ညှိနှိုင်းပြီးမှ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်မယ်လို့

ထုတ်ပြန်ခဲ့ရတယ်။ အဲဒီလိုပဲ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး နာဂကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ လေ့ရှိမြို့နယ်အတွင်းရှိ စာရာမေတီတောင်ကို ကြီးပြင်ကာကွယ်တောအဖြစ် ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်မှာကို ဒေသခံတွေ ကသဘောမတူဘဲ ကန့်ကွက်ခဲ့ကြပါသေးတယ်။

စာရေးသူလေ့လာကြားသိရသလောက် ဒေသခံတိုင်းရင်း သားတွေဟာ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေလုပ်တာကို အကြောင်းမဲ့ကန့် ကွက်တာမဟုတ်ပါဘူး။ သူတို့ကန့်ကွက်ခဲ့တာဟာ ဒေသခံတွေ နေ ထိုင်ရာနေရာတွေ၊ လယ်ယာမြေတွေဆုံးရှုံးမှုကို စိုးရိမ်ခြင်း၊ ဥပဒေ အရ ကန့်သတ်မှုတွေကြောင့် စားဝတ်နေရေးခက်ခဲမှုတွေရှိလာမှာကို စိုးရိမ်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်းလုပ်ဆောင်မယ့် အဖွဲ့အစည်းတွေ ကို မယုံကြည်ခြင်း၊ ဒေသခံတွေနဲ့ ညှိနှိုင်းမှုမရှိဘဲ လုပ်ဆောင်နေခြင်း အစရှိတဲ့ အကြောင်းကြောင်းတွေကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ အမှတ်တမဲ့ ကြည့်ရင်တော့ ဒေသခံတွေဟာ အစိုးရက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေတာကို တမင်သက်သက် အ ကြောင်းရှာကန့်ကွက်နေကြတယ်လို့ ထင်စရာဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါပေ မယ့် အဲဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။

ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတွေက အစိုးရပိုင်းအနေနဲ့ တိုင်းရင်း သားတွေနဲ့ သူတို့ရဲ့အစဉ်အလာအရ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေကို လေးစားဖို့မျှော်လင့်ကြပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒေသခံတွေရဲ့ လူမှုဘဝနဲ့ စားဝတ်နေရေး အဆင့်အတန်း ပိုကောင်းလာအောင်လည်း လုပ်ပေး သင့်ပါတယ်။ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအတွင်းမှာ ဒေသခံတွေ လုပ်ကိုင် စားသောက်နေတဲ့ ဥယျာဉ်ခြံမြေ၊ စားကျက်မြေ၊ သီးနှံစိုက်ခင်းတွေ ပါဝင်နေပါကလည်း လျော်ကြေးပေးခြင်း၊ နိုင်ငံတော်ပိုင်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်သော်လည်း လက်ရှိလုပ်ကိုင်နေတဲ့ တိုင်းရင်းသားတွေကို

ဆက်လက် လုပ်ကိုင်စားသောက်ခွင့်၊ အသုံးပြုခွင့်ပြုပေးရပါမယ်။ အဲဒီအချက်တွေကို “ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ် မြေများကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ” ထဲမှာ ပြဌာန်းထား တာ တွေ့ရ ပါတယ်။

ဒါကြောင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရအပါအဝင် ပြည်တွင်းပြည်ပ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့တွေအနေနဲ့ သဘာဝထိန်း သိမ်းရေးနယ်မြေတွေ တည်ထောင်တဲ့နေရာမှာ ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားတွေနဲ့ အကျေအလည် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရပါ မယ်။ အပြန်အလှန်နားလည်မှု၊ သဘောတူညီမှု၊ တာဝန် ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုတွေရှိဖို့လိုပါတယ်။ အဲဒါတွေ အားလုံး ပြည့်စုံပြီဆိုမှ အစိုးရအနေနဲ့ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ် မြေတွေကို ဥပဒေအတိုင်း ဆောင်ရွက်သင့်ပါတယ်။ ဒါမှ သာ တရားမျှတပြီး အေးချမ်းသာယာတဲ့ သဘာဝထိန်း သိမ်းရေးနယ်မြေတွေ ပေါ်ထွန်းလာပြီး တိုင်းပြည်ရဲ့ သဘာ ဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိထိရောက်ရောက် ထိန်းသိမ်းနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ။

မင်းချစ်နိုင်
(၁၃.၈.၂၀၁၈ ထုတ် Weekly Eleven ဂျာနယ်မှ ဆောင်းပါးအား ကောက်နုတ်ဖော်ပြသည်။)

“မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအရေးကို ဒီမိုကရက်တစ် မြန်မာ့အသံမှ မေးမြန်းထားသော ဆရာမနော်အိအိမင်း၏ ဖြေကြားချက်များ” စာမျက်နှာ(၇)မှ အဆက် >

ဖြေ ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်မတို့နိုင်ငံကပေါ့နော် ခေတ်အဆက်ဆက် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ပြီးနောက်ပိုင်း လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်း တစ် ချိန်က အာရှမှာ ထိပ်ဆုံးရောက်ခဲ့ပေမဲ့ အခုတော့ တကယ့်ကို အကြောင်းအမျိုးမျိုးနဲ့ နောက်ကျကျန်ခဲ့ပြီးပြီ ဒါတွေက တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းအားဖြင့်လဲ ပြည်တွင်းစစ်တွေနဲ့ပေါ့နော် တစ်ဖက်မှာ လည်း ပြည်တွင်းစစ်တွေအားလုံးက ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ ဒေသတွေမှာဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့အတွက် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေမှာ တစ်ခုထက်တစ်ခုပိုပြီးတော့ ခံစားရတဲ့ အခက်ခဲတွေရှိနေတယ် ပေါ့နော် လက်ရှိဖြစ်နေတဲ့ပြည်တွင်းစစ်တွေကလည်း ရှိနေသေး တဲ့အခါမှာ အမှန်တကယ်တော့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေကတော့ ငြိမ်းချမ်းရေးကို အမှန်တကယ်လိုလားမယ် ဒါပေမဲ့ တကယ့် ဒီ **federal** စနစ်ကိုတည်ထောင် လာတဲ့အခါမှာလည်း ဌာနေတိုင်း ရင်းသားတွေအခွင့်အရေးကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ ရတဲ့ **federal** စနစ်နဲ့ အချက်အလက်တွေကို ဆွေးနွေးနိုင်မှသာ ဒီငြိမ်းချမ်းရေးက

လည်း စစ်မှန်တဲ့ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်မှာပါ။ ကျွန်မတို့က စစ်ပွဲတွေ ရပ်ရုံသာမက အခွင့်အရေးတွေ အပြည့်ဝခံစားရတဲ့ **federal** နိုင်ငံတော်ကိုတည်ထောင်သွားနိုင်ဖို့ ကဏ္ဍအသီးသီးမှာရှိတဲ့ တာဝန်ရှိသူအသီးသီးကို တကယ့်ကို အနူးအညွတ်ပေါ့နော် ဆန္ဒ ပြုပြီးတော့ တောင်းဆိုပါတယ်။ ကျွန်မတို့ ဌာနေတိုင်းရင်းသား တွေအတွက် တကယ့်ကိုငြိမ်းချမ်းပြီးတော့ သာယာတဲ့ဘဝကို ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်ဖို့အတွက် ပိုပြီးတော့ ဒီထက်မက ကြိုးပမ်း အားထုတ်ပြီးတော့ ဆန္ဒပြုပြီးတော့ အကောင်အထည်ဖော်ပေးချင် ပါတယ်လို့။ အခုချိန်မှာ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ရပ်တည် ချက်တွေမတူညီတဲ့ အမြင်တွေကြားထဲမှာ မြေစာပင်ဖြစ်နေမှာ တော့ တကယ့်အောက်ခြေမှာရှိတဲ့ လက်တွေ့လည်းစစ်ဘေးဒဏ် တွေကို ခံစားနေရတဲ့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေဖြစ်တဲ့အတွက် သူတို့ကို အများကြီး စဉ်းစားပြီးတော့မှ ဆုံးဖြတ်ဖို့အရေးကြီးတယ် လို့ ကျွန်မအနေနဲ့တော့ ဆွေးနွေးချင်ပါတယ်။

လေ တစ်ကြိမ်ထုတ်ဝေသော ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင် မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့၏ သတင်းစာစောင်တွင် စာဖတ် သူများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဌာနေတိုင်းရင်းသား များအရေးကို ဒီမိုကရက်တစ် မြန်မာ့အသံမှ မေးမြန်း ထားသော ဆရာမနော်အိအိမင်း၏ ဖြေကြားချက် များအား ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

မေး မြန်မာနိုင်ငံဟာဆိုရင် အာဆီယံဒေသအတွင်းမှာ ဆိုရင်ဌာနေ တိုင်းရင်းသားတွေအများဆုံးရှိတဲ့ နိုင်ငံဖြစ်တယ်ဆိုပြီးတော့ မှတ် တမ်းတွေအရ တွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့လို့က ဌာနေတိုင်းရင်း သားတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတွေနဲ့ ပတ်သက် ပြီး အခွင့်ရေးတွေ အပြည့်အဝမရသေးဘူးဆိုပြီးတော့လည်း အချို့ သော အသံတွေ ထွက်နေပါသည်။ ဒီအပေါ်မှာ ဘာများပြောချင် ပါသလဲခင်ဗျာ။

ဖြေ ဟုတ်ကဲ့။ ကျွန်မတို့မြန်မာနိုင်ငံဟာဆိုရင် အခု တိုင်းပြည်ရဲ့ ပြု ပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုဖော်ဆောင်နေတဲ့ကာလလို့ ကျွန်မတို့နား လည်ပါတယ်။ နောက်တိုင်းပြည်မှာလည်း မူဝါဒပိုင်းတွေ ဥပဒေ ပိုင်းတွေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပိုင်းတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီနိုင်ငံအဆင့်မှာဒီလိုမျိုး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေ လုပ်ဆောင်နေ ပေမဲ့ လက်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ဖို့ကြတော့ ဒီဌာနေ တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးအတွက်သော်လည်းကောင်းပေါ့နော် ကဏ္ဍအသီးသီးအတွက်က ဒီလက်တွေ့ ဘယ်သူ့ဘယ်သူမှာမှ တာဝန်ရှိတယ်လို့ အတိအကျ တာဝန်ပေးထားတဲ့ maintain မရှိသလိုမျိုးဖြစ်နေပြီးတော့မှ အထူးအဖြင့် ကျွန်မတို့မြန်မာနိုင်ငံ သည် ဒီကုလသမဂ္ဂရဲ့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများဥပဒေကြေညာ စာတမ်းကို ၂၀၀၇ ခုနှစ်မှာ ဒီသဘောတူ ထောက်ခံခဲ့တဲ့ နိုင်ငံ ဖြစ်သော်လည်း ဒီကိုယ်ရဲ့နိုင်ငံတွေရဲ့ ဥပဒေတွေ မူဝါဒတွေ မှာ အတိအကျ ပြန်လည်ပြထမ်း လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်သေးခြင်းမရှိတဲ့အတွက် ကျွန်မတို့မှာ ဒီအခွင့်အရေးတွေ ဆုံးရှုံးနေသလို မခံစားရသေးတဲ့ အနေထားရှိတယ်လို့ ကျွန်မ အနေနဲ့ သုံးသပ်မိပါတယ်။

မေး အစိုးရသစ်လက်ထက်မှာပေါ့နော် ဒီ အန်အယ်လ်ဒီ အစိုးရလက် ထက်မှာ အရင်ကမရှိတဲ့ တိုင်းရင်းသားဝန်ကြီး ဌာနအသစ်ဆို တာ ကျွန်တော်တို့လုပ်ခဲ့တာရှိပါတယ်။ ဒီတိုင်းရင်းသားဝန်ကြီး ဌာနထူထောင်တယ်ပေါ့နော် တည်ထောင်ပြီးတော့ ဖိဖိစီးစီးလုပ် နေတဲ့ အပိုင်းတွေလည်းတွေ့ရပါတယ်။ ဒီနိုင်ငံရေးအပိုင်းနဲ့လည်း ငြိမ်းချမ်းရေးကိစ္စတွေ တော်တော်များများလုပ်တာပေါ့နော် အဲ့ဒါ မျိုးတွေလည်းကျွန်တော်တို့တွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝန်ကြီးဌာန အနေနဲ့ကျ တိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ စာပေတို့ ယဉ်ကျေးမှုတို့ ဘာ သာစကားတွေပေါ့နော် ဒါတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ဘယ်လိုခေါ် မလဲ သိသိသာသာပေါ့နော် ကြိုးပမ်းမှုမရှိဘူးလို့လဲ ပြောနေကြ

တာတွေရှိတယ်။ ဒီပေါ်မှာကော ဘာများပြောချင်ပါသလဲ ခင်ဗျာ။

ဖြေ ကျွန်မတို့ ဒီဝန်ကြီးဌာနကတော့ အစပြုပြီးတော့အကောင်အထည် ဖော်တဲ့အနေထားမှာ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်မတို့နားလည်သ လောက်ဆိုရင် ဒါလုံလောက်တဲ့ budgetsတွေ မရရှိသေးဘူးလို့ မြင်ပါတယ်။ နောက်တစ်ခုက လုံလောက်တဲ့လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေလည်း မရရှိသေးဘူးလို့မြင်ပါတယ်။ ဒါတွေက အကန့်သတ်ဖြစ်နေတဲ့ အတွက် ကျွန်မတို့ ဒီလက်တွေ့မှာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင် မှုမှာ ကျွန်မတို့ အောက်ခြေထိလွှမ်းခြုံနိုင်ခြင်းမရှိသေးတဲ့ အနေ အထားတွေရှိပါမယ်။ နောက်တစ်ခုက ကျွန်မတို့ဒီဝန်ကြီးဌာန တစ်ခုထဲမဟုတ်ဘူးပေါ့နော် နိုင်ငံရဲ့ ဥပဒေ - ဒီနိုင်ငံရဲ့ ပညာရေး မူဝါဒ ကျန်တဲ့မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာတွေမှာလည်း လိုက်လျောညီထွေ မှုရှိတဲ့ ထောက်ပံ့အားပေးတဲ့ မူဝါဒပိုင်းတွေမရှိဘူးဆိုလို့ရှိရင် ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုထဲအနေနဲ့ လုပ်ဖို့ခက်ပါလိမ့်မယ်။ အဲ့ဒီအတွက် ကျွန်မတို့အနေနဲ့ နိုင်ငံရဲ့ ဥပဒေတွေမူဝါဒတွေမှာ ဒီပူးပေါင်းပြီး တော့ ဒီတစ်ခုနဲ့တစ်ခု ချိတ်ဆက်မှုရှိတဲ့ ကဏ္ဍတွေဖြစ်လာမှသာ ကျွန်မတို့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေအခွင့်အရေး အပြည့်ဝရရှိ မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး ဟုတ်ကဲ့ပါခင်ဗျာ အခုဆက်ပြီးတော့ပေါ့နော် ဥပဒေပေါ့ ဌာနေ တိုင်းရင်းသားတွေနဲ့ပတ်သက်လို့ ဥပဒေအကြောင်းပေါ့ ၂၀၁၅ မှာ ကျွန်တော်တို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်ရေးကာကွယ် စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေဆိုတာ ပြဌာန်းထားပြီးသားဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့လို့က ဒီကနောက် ဥပဒေပါအခွင့်ရေးတွေကို မခံစားရ သေးဘူးဆိုတဲ့ အသံတွေလည်း ကျွန်တော်တို့ကြားနေရတာရှိ တယ်။ ဒါနဲ့ ပတ်သက်လို့ကော ဘာများပြောချင်ပါသလဲ ခင်ဗျာ။

ဖြေ ကျွန်မတို့နားလည်တာကတော့ ဥပဒေပြဌာန်းလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ဝန်ကြီးဌာနကို ဖွဲ့စည်းခွင့်ရခဲ့တယ်ပေါ့နော်။ ဒါပေမဲ့ ဝန်ကြီးဌာ နက လက်တွေ့လုပ်ငန်းတွေအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ဖို့အ တွက်တော့ လက်ရှိမှာ နည်းဥပဒေရေးဆွဲနေတယ်လို့သိရပါ တယ်။ ဒီနည်းဥပဒေ ရေးဆွဲတဲ့အခါမှာလည်း ကျွန်မတို့ ဌာနေ တိုင်းရင်းသားရိုးရာအမွေအနှစ် စသဖြင့်ပေါ့နော် အရေးပါတဲ့ အချက်အလက်တွေကို အဓိပ္ပာယ်ပြဌာန်းဖို့လိုမယ်။ နောက်တစ် ခုက ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့အခွင့်ရေးကို ကာကွယ်စောင့် ရှောက်တယ်လို့ပြောတဲ့အခါမှာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရုံသာမ

က မြင့်တင်ပေးဖို့ လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွေလည်း ပါဖို့လိုမယ်ထင်ပါတယ်။ နောက်ဆုံးအရေးကြီးဆုံးကတော့ ကျွန်မတို့ ဒီဥပဒေထဲမှာပါတဲ့ အခန်း ၄ အပိုဒ် ၅ အရပေါ့နော် ဒီလွတ်လပ်စွာကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်ပြီးတော့ လူထုသဘောထားရယူခြင်းဆိုတဲ့ ဒီ FPIC လုပ်ငန်းစဉ်တွေကလည်း ကျွန်မတို့နိုင်ငံအဆင့်မှာကိုက စနစ်တကျ နည်းဥပဒေထဲမှာဖော်ပြပြီးတော့ လက်တွေ့အကောင်ထည်ဖော်ပေးဖို့အရမ်းပဲ အရေးကြီးပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေအများကြီးဝင်ရောက်လာတဲ့ ကျွန်မတို့နိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ လက်ကမ်းခေါ်ဖို့လိုအပ်နေတဲ့ ကျွန်မတို့နိုင်ငံမှာ ဒီဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ဒေသတွေမှာ ကျရောက်လာမဲ့ အခွင့်ရေးဆုံးရှုံးမှုတွေကို ကာကွယ်မြင့်တင်နိုင်ဖို့အတွက် ဒီ FPIC ကလည်း အရမ်းအရေးပါတဲ့ ကဏ္ဍမှာရှိနေပါတယ်။

မေး ဒီတိုင်းဆိုရင်တော့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့်ဥပဒေဆိုတာရှိတယ် စာရွက်ထဲမှာရှိတယ်။ ဒီသက်ရောက်သင့်သလောက်လည်း သက်ရောက်တယ်ပေါ့နော် ဥပဒေက။ ဒါပေမဲ့ အများကြီးလည်း အသက်မဝင်ဘူးပေါ့နော် တကယ်

တွေ့နေရတဲ့အရာတွေအပေါ်မှာပါဝင်ပြီးတော့မှ ဆွေးနွေးပြီးတော့မှ အကောင်းဆုံးအပြောင်းအလဲကို ဖော်ဆောင်နိုင်မယ်လို့ ကျွန်မအနေနဲ့မြင်ပါတယ်။

မေး နောက်တစ်ခုကျွန်တော်ထပ်ပြီးမေးချင်တာကလေ ဒီစာပေပေါ့နော် ဒီစာပေမရှိတဲ့လူမျိုးတစ်မျိုးဟာဆိုလို့ရှိရင် ယဉ်ကျေးမှုတွေ အချိန်မရွေးပျောက်သွားနိုင်တယ် စကားပဲပြောနေတယ် ဒီစာပေမရှိတော့ဘူးဆိုရင် ပျောက်သွားနိုင်တဲ့ အနေထားရှိတာပေါ့နော် ပညာရှင်တွေက ဒါကို မကြာခဏပြောနေကြတာ ကျွန်တော်တို့ မိဒီယာတွေမှာလဲ တွေ့နေရတာပေါ့ ဒီမြန်မာနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ တိုင်းရင်းသား ဒီဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ သမိုင်းတွေ ယဉ်ကျေးမှုတွေ စာပေတို့ ဓလေ့ထုံးစံတို့ ဓလေ့ထုံးတမ်းတို့ ဒါတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ မှတ်တမ်းပေါ့ စွယ်စုံကျမ်းကြီးပြုစုဖို့ဆိုတာ ဟိုးအရင်အစိုးရလက်ထက် လွှတ်တော်မှာထဲကိုက အကြိမ်ကြိမ်ဆွေးနွေးခဲ့တာလည်းတွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခုချိန်ထိ

အသက်ဝင်လာအောင်ပေါ့နော် ဒီဥပဒေကို လွှတ်တော်တို့ အစိုးရတို့ကို ဘာများ တိုက်တွန်းချင်သလဲခင်ဗျာ။

ဖြေ ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်မတို့ဒီနည်းဥပဒေထဲမှာ တိတိကျကျ ဒီဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့အခွင့်အရေးကို ပိုမိုပြီးတော့မှ ပြဌာန်းပြီးတော့မှ လက်တွေ့အကောင်ထည်ဖော်ဆောင်နိုင်ဖို့ လိုအပ်တဲ့ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာသာမကပေါ့နော် လုံလောက်တဲ့လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ဒီဝန်ကြီးတွေပေါ်မှာ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းအားဖြင့် ဝန်ကြီးတွေနဲ့ ပြည်သူတွေနဲ့ ပိုမိုထိဆက်နိုင်အောင် လက်တွေ့လုပ်ငန်းမှာ အကောင်ထည်ဖော်ခြင်းအားဖြင့် နောက်တစ်ခုက ဒီလုပ်ငန်းတွေလုပ်ဆောင်တဲ့အခါမှာလည်း စဉ်ဆက်မပြတ် ဒီပြည်သူတွေရဲ့ အသံကိုနားစွင့်ပြီးတော့ ပြည်သူတွေပါဝင်ပြီးတော့ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်နိုင်တဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်တွေပေါ်ပေါက်လာဖို့အတွက် အမြဲတမ်းပဲလမ်းဖွင့်ပေးစေချင်ပါတယ်။ ဒါမှလည်း ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေအနေနဲ့ မိမိတို့ဒေသအသီးသီးရဲ့ မတူညီတဲ့အခက်ခဲ ကြုံ

အကောင်ထည်ဖော်တာ မျိုးလည်းမရှိသေးဘူးပေါ့လေ ဆိုတော့ ဒီကိစ္စတွေနဲ့ပတ်သက်လို့ပေါ့ ဘာများပြောချင်တာရှိလဲပေါ့။

ဖြေ ကျွန်မတို့ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေမှာက ခေတ်အဆက်ဆက်မှာ အဖိုးမဖြတ်နိုင်တဲ့ ဒီရိုးရာအသိပညာ ဗဟုသုတတွေပေါ့နော် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှာရှိတဲ့ စာပေယဉ်ကျေးမှုအစ ဒီသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးပိုင်းဆိုင်ရာပေါ့နော် ကဏ္ဍတွေအသီးသီးမှာ ဒီတန်ဖိုးရှိတဲ့အသိပညာတွေနောက် တန်ဖိုးရှိတဲ့မျိုးစိတ်မျိုးရင်းတွေ အဲ့ဒါတွေအများကြီးရှိတယ်ပေါ့နော် ဒါပေမဲ့ကျွန်မတို့အခုစိုးရိမ်နေရတဲ့ အရာက ကျွန်မတို့နိုင်ငံရဲ့ မျိုးစိတ်မျိုးရင်းတွေက ကျွန်မတို့အချိန်မှီ မှတ်ပုံမတင်နိုင်ဘူးဆိုရင် တခြားနိုင်ငံကိုလည်း ကျွန်မတို့မျိုးစိတ်တွေ တင်ပို့တာတွေရှိတဲ့အခါမှာ ဒီမျိုးစိတ်မျိုးရင်းတွေလည်းပျောက်ကွယ်သွားမှာ လည်းဆိုတယ်။

မေး အဲ့ဒီ မျိုးစိတ်မျိုးရင်းဆိုတာလေး တစ်ချက်ရှင်းပြပါအုန်း။

ဖြေ ဒီအပင် မျိုးစိတ်မျိုးရင်းတွေပေါ့။ ဥပမာအားဖြင့်ဆိုရင်လည်း ဝါး

ဆိုရင်လည်း ကျွန်မတို့နိုင်ငံမှာ အမျိုးအစား စုံစုံလင်လင်ရှိတယ်။ ဒီမျိုးစိတ်မျိုးရင်းတွေကဆိုရင် ကျွန်မတို့က မျိုးစေ့ကအစ သူများတွေလာဝယ်တဲ့အခါမှာ ရောင်းလိုက်တာတွေရှိတယ်။ ဆိုတဲ့အခါ ကျတော့ တကယ်တမ်းတော့ ဒီမျိုးစေ့တွေဆိုတာ ဥပဒေတွေရှိလာပြီး ရှိလာတော့ ကမ္ဘာ့ကွန်ဂရက် ဒီမျိုးစိတ်တွေကို မှတ်တမ်းတင်ရတယ် ဒါပေမဲ့ ကျွန်မတို့က ဒီလုပ်ငန်းစဉ်တွေလည်း ကျွန်မတို့နိုင်ငံမှာ အများကြီးလုပ်ဖို့လိုလားသေးတယ်။ မဟုတ်ရင်တော့ ကျွန်မတို့ရဲ့မျိုးစိတ်ကို တခြားနိုင်ငံကလည်း အလွယ်တကူမှတ်ပုံတင်သွားနိုင်တယ်ပေါ့နော် ဒီအန္တရယ်တွေလည်းရှိတယ်။ နောက်ဒီဘာသာစကားတွေကိုလည်း စနစ်တကျသင်ကြားနိုင်ဖို့ လုပ်ဆောင်နိုင်ဖို့အတွက်ကလည်း ကျောင်းချိန်ပြင်ပမှာပဲ လုပ်ဆောင်နေရသေးတဲ့အတွက် တကယ်ကို ထိရောက်မှုမရှိသေးဘူးပေါ့နော်။ ဒီဆရာ ဆရာမ လုံလောက်မှုမရှိတာ စသဖြင့်ပေါ့နော် သေသေချာချာ စနစ်တကျနဲ့ ထောက်ပံ့ပေးမှုမရှိဘူး။ ကိုယ့်အားကို ကိုးပြီးတော့ တစ်နိုင်တစ်ပိုင်ပဲလုပ်ရမယ်ဆိုရင် ထိရောက်တာနဲ့ မထိရောက်တာ နိုင်ငံအနှံ့မှာ အခြေနေအမျိုးမျိုးနဲ့ကွဲပြားနေမယ်လို့ထင်ပါတယ်။ အဲ့တော့ ဥပမာ နိုင်ငံရေးအရတိုက် တကယ်ကိုဆန္ဒရှိပြီးတော့ ကူညီထောက်ပံ့ပေးတဲ့လမ်းစဉ်မျိုးဖြစ်လာမှသာ ဒီအရာတွေကကျွန်မတို့ရဲ့ အမျိုးအစားစုံလင်လှတဲ့ တန်ဖိုးရှိလှတဲ့ ဒီယဉ်ကျေးမှုတွေကို စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းနိုင်မယ်လို့ ကျွန်မအနေနဲ့မြင်ပါတယ်။ အခုကတော့ လက်ရှိအခြေနေမှာ လူ့အခွင့်ရေးတွေ ချိုးဖောက်မှုတွေအမျိုးမျိုးရှိတဲ့ နိုင်ငံရဲ့ issue အမျိုးမျိုးထဲမှာပေါ့ ကျွန်မတို့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားအခွင့်ရေးက ရှေ့တန်းမှာမရှိနေပဲနဲ့ အသံထွက်သင့်သလောက်မထွက်ပဲနဲ့ မှေးမှိန်နေရတဲ့ အနေထားတွေလည်းရှိပါတယ်။

မေး ဒီနေ့မှာ ကျွန်တော်နောက်တစ်ခုကြုံလို့မေးလိုက်ချင်တာက ဥပမာအားဖြင့် TV တွေမှာဆိုလို့ရင် ကော့ကရိတ်တစ်လျှောက်မှာ ဆိုရင် မြေတွေသိမ်းထားတယ်ပေါ့ အဖွဲ့စည်းမျိုးစုံကသိမ်းတယ်။ တော်တော်များများက တိုင်းရင်းသားတွေလက်ထဲမှာမရှိတော့ဘူး။ မြန်မာတစ်ပြည်လုံးမှာထိုနည်းတိုင်းပဲ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုပြသနာပေါ့နော်။ ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ကော ဒီနေ့မှာတိုက်တိုက်ဆိုင်

ဆိုင် ဘာများရင်ဖွင့်ပြောချင်တာ သုံးသပ်ပြောချင်တာရှိပါသလဲ ခင်ဗျာ။

ဖြေ ဟုတ်ကဲ့ ဆုံးရှုံးတဲ့မြေယာတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကြုံတွေ့ရတဲ့ အခက်ခဲကတော့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ အကြီးဆုံးသောပြဿနာပါပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ တစ်ချိန်ကဘယ်သူမှမပေါက်မရောက်ခဲ့တဲ့ နေရာဒေသအသီးသီးမှာရှိတဲ့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ နေရာက အခုချိန်မှာ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းတွေရဲ့ ဦးတည်ရာနေရာလည်း ဖြစ်နေပါတယ်။ ဆိုတော့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေကလည်း ကျွန်မတို့နိုင်ငံရဲ့ ခေတ်အဆက်ဆက်သောအနေအထားမှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်တွေ အထောက်အထားတွေ မရှိကြဘူး အထူးသဖြင့် သူတို့သည် သဘာဝသစ်တောတွေကို အမှီပြုပြီး နေထိုင်ရတာတွေရှိတယ်။ တစ်ဖက်မှာလဲ တိုင်းပြည်ရဲ့ ပြန်လည်ပြီးတော့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းတဲ့ကဏ္ဍတွေမှာလည်း ဒီသစ်တောတွေကိုပြန်လည် ထိန်းသိမ်းမယ်ဆိုတဲ့အခါမှာ ဒါကို မှီတင်းနေထိုင်တဲ့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေက အဖက်ဖက်ကနေ မြေယာအရေးမှာ ချိန်းခြောက်မှုတွေနဲ့ရင်ဆိုင်ရပါတယ်။ တစ်ခုကလည်း ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေကိုယ်တိုင်ကလည်း ဒီမြေယာပေါ်မှာမှ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှုကို အမှီပြုတာဖြစ်တဲ့အတွက် မြေယာဆုံးရှုံးတာက သူတို့ဘဝရဲ့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုတွေနဲ့ တကွသူတို့ရဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှု အများကြီးဆုံးရှုံးစေတဲ့အချက်လည်းဖြစ်ပါတယ်။ မကြာသေးခင်ကမှ ပြဌာန်းလိုက်တဲ့ ဒီအမျိုးသားမြေယာအသုံးချမှုမူဝါဒထဲမှာတော့ အခန်း ၈ မှာ အခန်းတစ်ခန်းအနေနဲ့ ဒီတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို ပြန်ပြီးတော့ဖော်ထုတ်ထားတာရှိပေမဲ့ ဒီမူဝါဒက လက်ရှိမြေယာနဲ့ပတ်သက်တဲ့နိုင်ငံရဲ့ဥပဒေတွေနဲ့တော့ ဆက်ဆက်မရှိမနေသေးဘူးဆိုတဲ့အခါမှာ ဒီဌာနေတိုင်းရင်းသားမြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရဖို့ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့တဲ့ မြေယာတွေအပေါ်မှာလည်း အသိမှတ်ပြုခွင့်ရဖို့ သစ်တောထဲမှာရှိတဲ့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကိုလည်း တိုးမြှင့်သွားနိုင်ဖို့ဆိုတဲ့ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုတွေရရှိနိုင်ဖို့အတွက် ကျွန်မတို့ လက်ရှိနိုင်ငံရဲ့ မြေယာနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဥပဒေ အပြောင်းအလဲတွေမှာ အများကြီးထည့်သွင်းစဉ်းစားဖို့လိုမယ်လို့ ကျွန်မအနေနဲ့တင်ပြချင်ပါတယ်။ ဒါကလည်း အရေးကြီးဆုံးသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့အစိုးရိမ်ဆုံးနဲ့ အလိုလားဆုံးအချက်ဖြစ်နေတယ်လို့ကျွန်မတို့ မြင်တွေ့ရပါတယ်။

မေး ဆိုတော့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနေ့မှာ နောက်ဆုံးအနေနဲ့ အရေးကြီးဆုံးလို့ ကျွန်တော်လည်းထင်တဲ့တစ်ချက်ပေါ့ ဆရာမအနေနဲ့ ဒီလိုပဲထင်မယ်လို့ထင်ပါတယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ဒီဌာနေတိုင်းရင်းသားဒေသတွေမှာ စစ်ပွဲတွေဖြစ်နေတယ်ပေါ့နော် အဲ့တော့ ဒီစစ်ပွဲတွေငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဘယ်သူ့တာဝန်ရှိလဲ ဒီစစ်ပွဲတွေ ပပျောက်အောင်အတွက် နှစ်ဖက်လုံးမှာတော့ ဖြစ်နေကြတာ နှစ်ဖက်လုံးမှာတော့တာဝန်ရှိတာပေါ့နော်။ နှစ်ဖက်လုံးကိုပဲဖြစ်ဖြစ် တာဝန် အရှိဆုံးကဘယ်သူ ဆိုတာမျိုးပေါ့နော် ဒီစစ်ပွဲတွေရပ်ဖို့ ဘာများနောက်ဆုံးအနေနဲ့ပြောချင်လဲ။

စာမျက်နှာ (၄)သို့

PAR ပီအေအာရ်

ရပ်ရွာလူထုပူးပေါင်းပါဝင်သော သုတေသနလုပ်ငန်း (ပီအေအာရ်)

သမိုင်းနောက်ခံ

ပီအေအာရ်ခေါ်ရပ်ရွာလူထု ပူးပေါင်းပါဝင်သော သုတေသန လုပ်ငန်းကို ၁၉၄၄ ခုနှစ်ဝန်းကျင်ခန့်က Kurt Lewinမှ စတင်အသုံး ပြုခဲ့သည်ဟု ယူဆရပါသည်။ Kurt Lewinသည် စိတ်ပညာရှင်တစ်ဦး ဖြစ်ပြီး လူတွေဟာ မိမိတို့လုပ်ကိုင်သော လုပ်ငန်းကိုင်ငံနားတွေမှာ အလုပ်ဘယ်လိုလုပ်ပတ်ရမယ်ဆိုသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာနေရာတွေ မှာ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပါဝင်ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းခွင်တွင် ပိုမိုတက်တက် ကြွကြွလုပ်ကိုင်လာနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့ပြီး အပြောင်အလဲများဖော် ဆောင်ရာတွင်ဖြစ်ပေါ်တက်သော လူမှုရေးနှင့် ပတ်သတ်သော ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာတွင် (Client-oriented)/ စားသုံးသူများ၏ (ဒေသခံများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ)လိုအပ်ချက်များကို ဦးစားပေးခြင်း၏ အရေးကြီးအသုံးဝင်မှုများနှင့် လူမှုဝန်းကျင်စနစ်များကို လေ့လာရန် အတွက် PARကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ Kurt၏ အကြံပေးချက်များကို နောက်ပိုင်းတွင် ဒေသအတွင်းဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ၊ ကိုယ်ရည်ကိုယ် သွေး စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် သာတူညီမျှရေးများကိုမြှင့်တင် ရန်အတွက် အသုံးပြုလာကြသည်။

ပီအေအာရ်ဆိုသည်မှာ သုတေသနအပြုခံရမည့်သူ များနှင့် အသက်ရှင်နေထိုင်မှုပုံစံ၊ လုပ်ဆောင်မှုများတူညီ သည့်သူများနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရသော သုတေသန လုပ်ငန်း ဟူ၍လည်းကောင်း သုတေသနမှရရှိသည့် ရလဒ် နှင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကို တပြိုင်နက်ဖြစ်ပေါ်နိုင်ရေး ဦးတည်သည့် သုတေသနလုပ်ငန်းဟုလည်း ခေါ်သည်။ လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်သော သုတေသနလုပ်ငန်း ပီအေအာရ်သည် စက်ဝိုင်းပုံသံသရာလည်ပတ်ပြီး အခြေအနေတစ်ခု သို့မဟုတ် လုပ်ရပ်တစ်ခုကို လေ့လာဆန်းစစ်သည်။ ထိုလေ့လာတွေ့ရှိ ချက်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးကာ သုံးသပ်ပြီးနောက် ထိုသုံး သပ်ချက်များကိုအခြေခံ၍ နောက်ထပ်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့် အစီအစဉ်များရေးဆွဲပြီး ပြောင်းလဲဆောင်ရွက် သည်။ ထိုစက်ဝိုင်းပုံသံသရာ လည်ပတ်ခြင်းသည် ထပ်ခါ ထပ်ခါဖြစ်ပေါ်နေပြီး နောက်ဆုံးရရှိလိုသည့် ပြောင်းလဲမှုအ ထိ ဖြစ်ပေါ်စေရန် အကူအညီဖြစ်စေသည်။

ကောင်းကျိုးများ

ပီအေအာရ်၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ရပ်ရွာလူထုနှင့် သူ တို့၏မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်အကြား သမိုင်းကြောင်းအရ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအရ အစရှိသော ရှိနေသည့် ဆက်နွယ်မှုများကို ဘက်ပေါင်းစုံမှ မှတ်တမ်းတင်ရေးသားပြုစုရန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ရပ် ရွာလူထုမှနေ၍ မိမိတို့၏ မြေယာနှင့်ဆိုင်သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ များကို မှတ်တမ်းတင်ပြုစုထားခြင်းကြောင့် နောင်အခါတွင် အခွင့်အ ရေးများ အခိုင်အမာရရှိလာစေရန်အတွက် သက်သေပြနိုင်မည့် အရာ များဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့မှတ်တမ်းတင်ပြုစုထားခြင်းကြောင့် မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်များလာရောက် သိမ်းယူခြင်းကို ကာကွယ်တားဆီးနိုင် မည်ဖြစ်သည့်အပြင် အနာဂတ်တွင် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာများကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခံရရန်အတွက် အသုံးဝင်လာမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ရပ်ရွာလူထုများမှ မိမိတို့၏ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ စီမံခန့် ခွဲမှုစနစ်များကို စဉ်းစားပုံဖော်၍ မည်ကဲ့သို့ ရှေ့ဆက်တိုးတက်ဆောင် ရွက်သင့်သည်ကို ဆွေးနွေးနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပီအေအာရ်စနစ်တွင် မည်သည့်များကိုလေ့လာ မှတ်တမ်းပြုစုရမည်နည်း

- (က) ရပ်ရွာလူထု နှင့် ၎င်းတို့၏သမိုင်းကြောင်း။
- (ခ) မြေယာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း။
- (ဂ) ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေနှင့် အရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ။
- (ဃ) မြေယာနှင့် ဝိဉာဉ်ရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာဆက်နွယ်မှု။

ယနေ့ခေတ် သက်ရှိများကျင်လည်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ပတ်ဝန်းရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေးရာဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်ဟူ၍ (၃)မျိုးခွဲခြားလေ့လာနိုင်ပေသည်။ သမိုင်းဦးမတိုင်မီအချိန်မှစ၍ လူသားများသည် မိမိတို့အခြေကျမှီခိုနေထိုင်ရာ သဘာဝသယံဇာတများကို မိရိုးဖလာနည်းလမ်းများဖြင့် စီမံထိန်းကွပ်ကာ ခေတ်တစ်ခေတ်မှ တစ်ခေတ်၊ သမိုင်းတစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ တိုးတက်ကူးပြောင်းလာကာ လက်ဆင့်ကမ်းလာခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ယနေ့ခေတ်ကမ္ဘာ့လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် မိမိတို့နေထိုင်သော နေအိမ်၊ စာသင်ကျောင်း၊ ရွာစသည့် ရုပ်ဝတ္ထုပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုပတ်ဝန်းကျင်နှင့် မှီခိုနေထိုင်ရာ တောတောင်၊ ရေ မြေစသည့် သဘာဝသယံဇာတများသည် ၎င်းတို့၏ ရေရည်အကျိုးကိုထောက်ဆ၍ အမျှအမြင်ကြီးမားသော ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို အခြေခံသည့် သယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနည်းလမ်းများကြောင့် ယနေ့ထိ တိုင်ရေရှည်တည်တံ့နေကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

လူသားနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်အသိုက်အဝန်းကို ရိုးရာနှင့် မြှင့်တင်ပေးမည့် ICCAs

ပြည့်ဖြိုးမောင်(PPOINT)

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် လွန်ခဲ့သော ရှေးရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက်တည်းကပင် မိမိနေထိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာများအရ ဒေသခံများစီမံခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ်ခဲ့သော နယ်မြေများသည် ရှေးကျသော်လည်း ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန် အကောင်းဆုံးစနစ်တခုဖြစ်ပေသည်။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် မိမိတို့ဘဝ ရှင်သန်ရန် တစ်ဝမ်းတစ်ခါအတွက် သစ်တော၊ ရေ၊ မြေများကို မှီခိုနေထိုင်ကြရသည်။ ထို့အပြင် ဘိုးဘွားစဉ်ဆက်တည်းက အထွတ်အမြတ်ထား ယုံကြည်ကိုးကွယ်သော နယ်မြေတောတောင်များကို မိရိုးဖလာ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများဖြင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ၎င်းတို့ပိုင်နက်နယ်မြေများ မပျက်စီး၊ မဆုံးရှုံးစေရန်၊ ရေရှည်တည်တံ့စေရန် အလို့ငှာ ရေဝေရေလဲတောများ၊ ဘုရားကျောင်းကန်အနီး သားရဲတိရစ္ဆာန် အမဲလိုက်၊ ငါးဖမ်းခြင်းမပြုရသော ဇုန်များဟုသတ်မှတ်၍ စနစ်တကျစီမံခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ်ကြသည်။ နိုင်ငံတကာအသုံးအနှုံးများအရ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံများကိုယ်တိုင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကာကွယ်ခဲ့

သော ၎င်းနယ်မြေများကို ICCAs(Indigenous Peoples and Local Communities Conserved Areas) ဟုခေါ်ဆိုကြပါသည်။ ICCAsတွင် ဘေးမဲ့ကာကွယ်ထားသော ဧရိယာများ၊ ဘိုးဘွားပိုင်နယ်မြေများ စသည့် မတူကွဲပြားသော နယ်မြေများပါဝင်သည်။

IUCN၏ ညွှန်ကြားချက်တွင် ICCAsကို “အမြဲတမ်းအခြေကျနေထိုင်ခြင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခြင်း နှစ်မျိုးလုံးအကျုံးဝင်သည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံများက ပိုင်နက်နယ်မြေများနှင့် သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများ အရသော်လည်းကောင်း၊ အခြားထိရောက်သော နည်းလမ်းများ အရသော်လည်းကောင်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသည့် ဇီဝမျိုးစုံလင်သောတန်ဖိုးများ၊ ဂေဟဆိုင်ရာအကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးများ ပါဝင်လျက်ရှိနေသည့် သဘာဝအရနှင့် ပြုပြင်ထားသော ဂေဟစနစ်များ” ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။

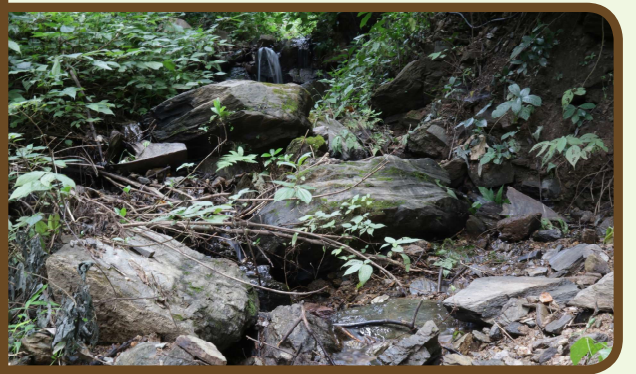
ICCAအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရန်လိုအပ်သော ပိသေသလက္ခဏာများမှာ ဒေသခံများကိုယ်တိုင် သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို စဉ်ဆက်မပြတ်ရေရှည်တည်တံ့စေရန် မိမိတို့ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်၍ စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများဖြင့် ကောင်းမွန်သော စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ခြင်းတို့ ပါဝင်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိ

အချိန်အထိ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ၆၅% သော နယ်မြေသည် ဒေသခံများ ကိုယ်တိုင် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းဖြင့် စီမံခန့်ခွဲလျက်ရှိနေသော နေရာများဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ကမ္ဘာဧရိယာ၏ အစိတ်အပိုင်းအနည်းငယ်သာလျှင် အသိအမှတ်ပြုခံရပြီး ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ စီမံလုပ်ပိုင်ခွင့် အနည်းငယ်သာလျှင်ရှိနေသေးသည်။

ထို့ကြောင့် ICCAs ကို အသိအမှတ်ပြုပေးခြင်းသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားဒေသရှိ သဘာဝအရင်းအမြစ် ပိုင်နက်နယ်မြေများတွင် ကမ္ဘာ့ဇီဝမျိုးစုံများစုံလင်လာရုံသာမက ဂေဟစနစ်များကို ကောင်းမွန်လာခြင်း၊ ပြင်ပမှ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများ ကာကွယ်နိုင်ခြင်း၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများရရှိခြင်း၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်း စသည့် အချက်အလက်များကိုလည်း တိုးမြှင့်ပေးနိုင်သည့်အပြင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းများ၊ ရိုးရာ ဗဟုသုတများ၊ သဘာဝတန်ဖိုးများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ယဉ်ကျေးမှုများကို ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ပေးရုံမျှမက ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် သ

အမြစ်များ ရေရှည်တည်တံ့စေရန်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ပန်းတိုင်(၁၅) ဂေဟစနစ်၊ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုများ ရေရှည်တည်တံ့စေရန် တိုးမြှင့်ပေးခြင်း၊ မြေဆီလွှာပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု ကာကွယ်ပေးခြင်းနှင့် ဇီဝမျိုးများ လျော့နည်းဆုံးရှုံးမှု ကာကွယ်ခြင်းကဲ့သို့သော ရည်မှန်းချက်များကို ပြည့်မီအောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ အားဖြည့်ကာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူသားဝန်းကျင်အတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ရလဒ်များကို ယူဆောင်လာမှာဖြစ်သည်။

အချို့သော နိုင်ငံများ၏ ဥပဒေ၊ မူဝါဒများတွင် ICCA ကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားပြီးဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ယနေ့အာဆီယံနိုင်ငံများအနက်တွင် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံသည် ၎င်းတို့၏ တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင် ICCA ကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် တိုင်ဖုန်းမုန်တိုင်းကျရောက်ချိန်အခါက ကြိုတင်ခန့်မှန်းထားချက်မှာ တစ်နာရီ မိုင် ၂၀၀ နှုန်း ဖြစ်သော်လည်း တစ်နာရီ ၆၀ နှုန်းဖြင့်သာ တိုက်ခတ်သွားကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ အရှိန်နှုန်းလျော့သွားခြင်း၏ အကြောင်းအရင်းကို သိပ္ပံပညာရှင်များမှ လေ့လာကြည့်ရာ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ

ဘာဝအလှတရား အရင်းအမြစ်များလည်း ပိုမို ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်လာပေမည်။

ICCAs အသိအမှတ်ပြုခံရသော ပိုင်နက်နယ်မြေတွင် ကုမ္ပဏီများ၊ ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်လိုပါက ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို မဖြစ်မနေ ကြိုတင်အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်းနှင့် သဘောတူညီချက်ရယူခြင်း (FPIC- Free Prior Informed Consent) ရယူရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းဒေသရှိဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသားထံမှ စီမံကိန်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်ရရှိမှုသာလျှင် စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

ထို့အပြင် ICCA သည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်း၏ စဉ်ဆက်မပြတ်ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပန်းတိုင်များဖြစ်သော ပန်းတိုင် (၂) ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု ကင်းဝေးရေး၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေး၊ ရေရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေးစနစ်များတိုးမြှင့်ပေးရေး၊ ပန်းတိုင်း (၆) သန့်စင်သော ရေရရှိရေးနှင့် ရေဆိုးရေညစ်များစနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ ပန်းတိုင် (၁၄) ပင်လယ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ရေအောက်အရင်း

စီမံအုပ်ချုပ်သည့် သစ်တောများဖုန်းလွှမ်းနေသော တောင်တန်းကြီးများကြောင့်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဤသဘာဝသည် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ သဘာဝသယံဇာတများကို စီမံအုပ်ချုပ်ရာတွင် အဖိုးမဖြတ်နိုင်သည့် များစွာသောအကျိုးသက်ရောက်မှုများ၊ မမျှော်လင့်နိုင်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကျရောက်မှုကိုလည်း များစွာလျော့ပါးသက်သာစေသည့် သဘာဝနှင့် လူသားပတ်ဝန်းကျင်အပေါ်တွင် ကာကွယ်နေသည့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုအကာအရံကောင်းတစ်ခုသဖွယ် ရပ်တည်လျက်ရှိပေသည်။

အချုပ်အားဖြင့် နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းအရ မတူကွဲပြားသော်လည်း ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ အတူပေါင်းစည်းနေထိုင်ကြသည့် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင်လည်း သဘာဝသယံဇာတနှင့် လူသားမျိုးနွယ်စုများ ရေရှည်ယှဉ်တွဲကာ ချိတ်ကြပ်ရမည့် လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံများကိုယ်တိုင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ကာကွယ်ခဲ့သောနယ်မြေ (ICCAs) များကို သတ်မှတ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သင့်ပါကြောင်း တိုက်တွန်းလိုက်ရပါသည်။

FPICဆိုင်ရာ ဌာနေတိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များ

ဌာနေတိုင်းသားများ ရိုးရာဓလေ့အရ ထိန်းသိမ်းထားသော နယ်မြေများ၏ လက္ခဏာများ

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက် သည့် ဥပဒေ

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက် သည့် ဥပဒေ ၂၀၁၅ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ရက်တွင် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်မှ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့် အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ၊ အခန်း(၄)ပုဒ်မ(၅)တွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားဒေသတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် မည့် စီမံကိန်းများအတွက် ဒေသခံများအားပြည့်စုံတိကျစွာ ကြိုတင် ချပြအသိပေးပြီး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် ဖော်ပြထားသည်။

၅။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဒေသအတွင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ စီမံကိန်းကြီးများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝ သယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက စီမံကိန်းအကြောင်းအရာများကို သက်ဆိုင်ရာဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား ပြည့်စုံတိကျစွာ ကြိုတင်ချပြအသိပေး၍ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည်။

FPICဆိုင်ရာ ဌာနေတိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက် များ

၁။ ဒေသခံများ၏ အသက်ရှင်နေထိုင်မှုနှင့် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာဓလေ့ များသည် ထိုဒေသရှိ ဂေဟစနစ်များနှင့် (ဇီဝမျိုးစိတ် တစ်ခုခု သို့မဟုတ် ထိုဒေသတွင်း အသက်ရှင်နေထိုင်သူများနှင့်) ကောင်း မွန်စွာ ချိတ်ဆက်မှုရှိခြင်း။

၂။ ဒေသခံများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုများနှင့် ပတ်သက်သောဆုံးဖြတ်ချက် များနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များသည် ဂေဟစနစ်တွင်း အသက်ရှင် နေထိုင်ကျသော အပင်များ၊ သတ္တဝါများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်း ကျင်ကို ထိန်းသိမ်းခြင်းကို ဦးတည်ပြီး ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်း သည် ဒေသခံများ၏ တန်းဖိုးထားသော ရိုးရာဓလေ့များနှင့် လည်း ချိတ်ဆက်မှုရှိသည်။ (တစ်ချို့သောလုပ်ဆောင်ချက်များ သည် အပင်များ၊ သတ္တဝါများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းနှင့် ကွဲပြားတတ်သော်လည်း အသက် ရှင်နေထိုင်မှုတွင် အရေးပါသော ရေအရင်းအမြစ်များ၊ ရိုးရာဓလေ့ ယဉ်ကျေးမှုများနှင့် ဝိညာဉ်ရေးရာနှင့် ပတ်သက်သောနေရာ များကို ထိန်းသိမ်းခြင်းများနှင့် သက်ဆိုင်မှုရှိသည်။)

၃။ နယ်မြေတစ်ခု၏ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် ဒေသခံများ သည် အဓိကဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများနှင့် ထိန်းသိမ်းလုပ်ဆောင် သူများဖြစ်ကြသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဒေသခံများသည် ထိန်း သိမ်းကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ထုံးတမ်းများကို လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် စွမ်းအင်အရင်းအမြစ်များရှိပြီး တစ်ချို့သောလုပ်ဆောင်ချက် များတွင် အခြားသောသက်ဆိုင်သူလုပ်ငန်းဖော်များနှင့် စုပေါင်း လုပ်ဆောင်ရသော်လည်း အဓိကဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းများသည် ဒေသခံများနှင့် သက်ဆိုင်သည်။

ပွိုင့် (ရိုးရှာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)၏ လှုပ်ရှားမှုများ

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၂-၂၉ရက်နေ့ထိ “ရိုးရှာမြေလုပ်ကိုင်ခြင်း မှတ်တမ်း ပြုစုခြင်းအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးသည့် ဆရာဖြစ်သင်တန်း (ဒုတိယအကြိမ်)”ကို ရှမ်းပြည်နယ်၊ ရွာငံမြို့၌ လက်တွေ့ကွင်းဆင်းစဉ် ပွိုင့်အဖွဲ့မှ ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၁ရက်နေ့မှ ၁၃ရက်နေ့အထိ ဌာနေတိုင်းရင်းသား နှင့် မြေယာအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေးသင်တန်းကို ပဲခူးမြို့၊ ကမ္ဘောဇဟိတတယ်တွင်ကျင်းပခဲ့ရာ တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့မှ တက်ရောက်လာသူများနှင့် ပွိုင့်အဖွဲ့မှ အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံ ရိုက်ကူးစဉ်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၄-၂၅ရက်နေ့တွင် **Vietnam, Danang** မြို့၌ ကျင်းပသော အာဆီယံကြိမ်မြောက် အာဆီယံလူမှုသစ်တော ကွန်ယက် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများဖိုရမ်ကို ပွိုင့်အဖွဲ့မှ တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့စဉ်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၄-၅ရက်နေ့တွင် ဆားပေါက်ကျေးရွာ၌ပြုလုပ်ခဲ့သော “ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဆိုင်ရာ အသိပညာပေးသင်တန်းသို့” တက်ရောက်လာသော ဆားပေါက်ကျေးရွာမှ ရပ်မိရပ်ဖ၊ လူငယ်များနှင့် ပွိုင့်အဖွဲ့သားများ အမှတ်တရရိုက်ကူးစဉ်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၇-၂၈ရက်နေ့ နော်ဝေးနိုင်ငံ အော်စလိုမြို့တွင် ကျင်းပသည့် အပူပိုင်းဒေသသစ်တောများဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲသို့ ပွိုင့်အဖွဲ့မှ ဒါရိုက်တာနော်အီအိမ်း တက်ရောက်ပါဝင်ခဲ့သည်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဇွန်လိုင်လ ၁၀ရက်နေ့မှ ၁၂ရက်နေ့တွင် ဘော်ဆိုင်းမြို့၊ ခမ်းပါမူကျေးရွာ၌ ပွိုင့်အဖွဲ့မှ အခြေခံသတင်းအချက်အလက် ကောက်ယူစဉ်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၃ရက်နေ့မှ ၂၈ရက်နေ့အထိ မြေပုံရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ အခြေခံ GIS အသုံးပြုနည်းသင်တန်း အမှတ်စဉ်(၁)ကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ **Royal Golden 9 Mile Hotel**တွင်ကျင်းပခဲ့သည်။

“ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရက်ဒ်အပေါင်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် လျှန်ဒါဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်သင်တန်း” ကို နေပြည်တော်ရှိ **Hotel Horizon**တွင် ၂၀၁၈ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၀ရက်နေ့မှ ၁၂ရက်နေ့အထိ ကျင်းပစဉ် အဖွဲ့လိုက်မှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးခြင်း။

အရှေ့တောင်အာရှဆိုင်ရာ **ICCA** စုပေါင်းအဖွဲ့၏ ဒေသတွင်းညီလာခံကို ပါလာကရာရာ၊ ဗဟိုကာလီမာန်တန် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် ဩဂုတ်လ ၁ရက်နေ့မှ ၄ရက်နေ့အထိကျင်းပရာ ပွင့်အဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်တက်ရောက်ခဲ့သည်။ အဆိုပါခရီးစဉ်တွင် ဒေသခံစောင့်ရှောက်ထားသော ရေတန်အားလေ့လာပြီး အဖွဲ့လိုက် စုပေါင်းဓာတ်ပုံရိုက်ကြစဉ်။

ပွင့်-အဖွဲ့၏ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သော **RICE** အဖွဲ့၏ ဆရာ/ဆရာမများ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းသင်တန်းတွင် ပွင့်မှ **FPIC, UNDRIP, Environment and Community Mapping** စသည့် အကြောင်းအရာများအား အသိပညာပေးသင်တန်းပို့ချခြင်းအား ၂၀၁၈ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၃-၁၅ရက်နေ့အထိ ပြင်ဦးလွင်မြို့တွင် ပြုလုပ်ကျင်းပခဲ့သည်။

“ဌာနေတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများနှင့် မလေ့ထုံးတမ်းမြေယာပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ အာရှအဆင့်အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ” ကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ အင်းယားလိပ်ဟိုတယ်တွင် ၂၀၁၈ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၈ရက်နေ့မှ ၃၀ရက်နေ့အထိ ကျင်းပစဉ် အဖွဲ့လိုက်မှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးခြင်း။

ဩဂုတ်လ ၂ရက်နေ့မှ ၅ရက်နေ့အထိ ပဲခူးရိုးမရှိ ရွှေတောင်ငွေတောင်ကျေးရွာနှင့် ပေါက်ခေါင်းကျေးရွာ၌ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှုဆိုင်ရာအခန်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ စစ်တမ်းများကောက်ယူခဲ့စဉ်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၁- ၂၃ရက်နေ့တွင် ဆားပေါက်ကျေးရွာ၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော “ဂျွန်ဒါ အသိပညာပေးသင်တန်းသို့” တက်ရောက်လာသော ဆားပေါက်ကျေးရွာမှ ရပ်မိရပ်ဖ၊ လူငယ်များနှင့် ပွိုင့်အဖွဲ့သားများ အမှတ်တရဓာတ်ပုံရိုက်ကူးစဉ်။

CAM (CEDAW Action Myanmar)၏ စီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့မှ ဩဂုတ်လ ၁၆ရက်နေ့တွင် အဖွဲ့၏ မဟာဗျူဟာရေးဆွဲရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး အစည်းအဝေးပြုလုပ်ကျင်းပခဲ့သည်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁၄ရက်နေ့မှ ၁၆ရက်နေ့အထိ ရန်ကုန်မြို့၊ **Royal Golden 9 Mile Hotel**၌ ဌာနေတိုင်းရင်းသားနှင့် မြေယာအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေးသင်တန်းတွင် တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုမှ တက်ရောက်လာသူများနှင့် ပွိုင့်အဖွဲ့မှ အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးစဉ်။

တတိယအကြိမ် သုတေသနခရီးစဉ်အတွင်း ပေါက်ခေါင်းမြို့နယ်၊ ရွှေတောင်ငွေတောင်ရွာရှိ တောင်ယာခင်းသို့ ၂၀၁၈ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၃ရက်နေ့တွင် သွားရောက်လည်ပတ်ခဲ့စဉ်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဌာနေတိုင်းရင်းသားများနေ့ကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ အလုံကရင်ဒြိုဝန်း **FRANC HALL**တွင် ၂၀၁၈ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၉ရက်နေ့၌ ပြုလုပ်စဉ်အဖွဲ့လိုက်မှတ်တမ်းတင်ရိုက်ကူးခြင်း။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၁ရက်နေ့မှ ၁၃ရက်နေ့တွင် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းတို့မှ ကာဗွန်ထုတ်လုပ်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေးသင်တန်းကို အောင်ပန်းမြို့၊ ဖော်တယ်အောင်ပန်းတွင် တက်ရောက်ပါဝင်သူများနှင့် ပွိုင့်အဖွဲ့မှ အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးစဉ်။

၃။ ၂၀၁၈၊ စက်တင်ဘာလ (၁၀-၁၁)ရက်နေ့ နေပြည်တော်ရှိ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာနတွင် ကျင်းပပြုလုပ်သော “Capacity Building Workshop on UNFCCC COP 24 Engagement” ကို ပြိုင်ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့မှ အစီအစဉ်အရာရှိ (Program Officer) ကိုလှဒွဲမှ ပါဝင်တတ်ရောက်ခဲ့သည်။

၂၀၁၈၊ စက်တင်ဘာလ (၅-၉)ရက်နေ့၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဘန်ကောက်မြို့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်သော ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ မူဘောင်အကြံဆွေးနွေးပွဲတွင် ပြိုင်ရိုး Director ဆရာမနော်အိအိမင်းနှင့် အစီအစဉ်အရာရှိ ကိုလှဒွဲတို့တတ်ရောက်ခဲ့သည်။

၂၀၁၈ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၄ရက်နေ့တွင် CAM(CEDAW Action Myanmar) လစဉ်အစည်းအဝေးကို အဖွဲ့ဝင် WCDI (Women Can Do It) ရုံးခန်းတွင်ပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။

မီဒီယာချိတ်ဆက်မှုမှတစ်ဆင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏အသံကို မြှင့်တင်ခြင်းအတွက် ပြည်သူ့သတင်း မီဒီယာဆိုင်ရာသင်တန်းကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ Royal Golden Hotel တွင် ၂၀၁၈ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၅-၂၇အထိ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၄ရက်နေ့မှ ၆ရက်နေ့အထိ နေပြည်တော်ရှိ Hotel Horizon ၌ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းအတွက် တုံ့ပြန်ခြင်းဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ပါဝင်လာကြသူများနှင့် ပြိုင်အဖွဲ့မှ အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးစဉ်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၇ရက်နေ့မှ ၁၉ရက်နေ့အထိ ညောင်ရွှေရှိ ဟော်တယ်ဟူပင်၌စီဒေါလုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် မူဝါဒရေးရာလျှောက်လဲခြင်းအတွက် သင်တန်းနှင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ပါဝင်လာကြသူများနှင့် ပြိုင်အဖွဲ့မှ အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးစဉ်။

FIMI/ IWWF(International Indigenous Women's Forum) နှင့် FAOတို့မှ ပူးပေါင်းပြီး TOT on Human Rights, Food and Nutrition security သင်တန်းအစီအစဉ်ကို အောက်တိုဘာလ ၁၅-၂၆ ရက်နေ့အထိ အမယ်ဒါဘတ်မြို့၊ ဂူဂျာရတ်ပြည်နယ် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ပြုလုပ်ကျင်းပပြီး ပွိုင့်အဖွဲ့မှလည်း တက်ရောက်ပါဝင်ခဲ့သည်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာ ၆-၈ ရက်နေ့တွင် (၄)ကြိမ်မြောက် အာရှဌာန တိုင်းရင်းသား အမျိုးသမီးများကွန်ယက်ညီလာခံကို ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ဘန် ကောက်မြို့တွင်ကျင်းပခဲ့စဉ် ပွိုင့်အဖွဲ့မှ မနူးရာ ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ ပါသည်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂-၃ရက်နေ့ နေပြည်တော်ရှိ **MICC-2** တွင်ကျင်းပသော အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒဆိုင်ရာဖိုရမ်တွင် ဌာန တိုင်းရင်းသားများ၏ လူနှင့်သစ်တော အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ခြင်း စကား ပိုင်းကို စောဖရင်ကီ(Moderator)နှင့် Panelists များအဖြစ် ခမောင်း သွယ်ဒေသမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ နော်အိအိမင်း (POINT)၊ KCWG မှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးတို့မှ ဆွေးနွေးခဲ့ကြစဉ်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၀-၁၅ရက်နေ့ထိ ပွိုင့်အဖွဲ့ဝင်များ၏ အားသစ်လောင်းခရီးစဉ်ကို ကမ်ဘောဒီးယားနိုင်ငံသို့သွားရောက်လည် ပတ်ခဲ့ရာ၎င်းနိုင်ငံရှိ “ကျေး”ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ ကျေးရွာသို့ရောက် ရှိခဲ့စဉ် မှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံ ရိုက်ကူးစဉ်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာ ၃ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံဓမ္မတက္ကသိုလ် (MIT)မှ ဆရာဆွေမောင်သင်တန်းရှိ ကျောင်းသူကျောင်းသားများအား သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာ အမြင်ဖွင့်ဆွေးနွေးတင်ပြစဉ်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၇-၈ရက်နေ့တွင် ဘော်ဆိုင်းမြို့၊ ပုန်းတပ်ရွာ၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော “ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့သစ်တောဆိုင်ရာ အသိပညာ ပေးသင်တန်းသို့” တက်ရောက်လာသော ပုန်းတပ်ကျေးရွာမှ ရပ်မိရပ်ဖ၊ လူငယ်များနှင့် ပွိုင့်အဖွဲ့သားများ အမှတ်တရဓာတ်ပုံရိုက်ကူးစဉ်။

အာဆီယံအရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများညီလာခံ/ အာဆီယံလူထုဖိုရမ် (ACSC/FPF) အားအလှည့်ကျနိုင်ငံဖြစ်သော စင်ကာပူနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၈၊ နိုဝင်ဘာလ ၂ရက်နေ့မှ ၄ရက်နေ့ထိကျင်းပခဲ့ပြီး ပွိုင့်အဖွဲ့သားများအပါအဝင် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များတက်ရောက်ခဲ့သည်။

ဂေဟဗေဒဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ရက်ဒ်အပေါင်းအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို နိုဝင်ဘာလ ၂၈ရက် ၂၀၁၈ခုနှစ်တွင် နေပြည်တော် သစ်တောသုတေသန ရေဆင်းတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ရာ ပွိုင့်အဖွဲ့၏ အစီအစဉ်မန်နေဂျာ မျိုးကိုကိုမှ **Gender consideration in REDD+ in Myanmar** ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့သည်။

၂၀၁၈ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၆ရက်နေ့တွင် ထားဝယ်မြို့၊ **Diamond Crown Hotel** တွင် WCSနှင့် CATတို့မှ ကြီးမှူးကျင်းပသော “ဌာနေ တိုင်းရင်းသား ထိန်းသိမ်းထားသောနယ်မြေများ”ဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ပွိုင့်နှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့များ တက်ရောက်ပါဝင်ခဲ့စဉ်။

၂၀၁၈၊ နိုဝင်ဘာလ (၁၅-၁၇)ရက်နေ့ **Best Western Hill Hotel** ရန်ကုန်မြို့ တွင်ကျင်းပသော “မြန်မာ့စွမ်းအင်ဆိုင်ရာအစည်းအဝေး” တွင် ပွိုင့်ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးမှ အစီအစဉ်အရာရှိ (**Program Officer**) ကိုလှဒွဲမှ “ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှုများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခန်းကဏ္ဍ” အကြောင်း ဝေမျှခဲ့သည်။

မြန်မာ့အစိုးရောင်ကွန်ယက်၏ (၇)ကြိမ်မြောက်တွေ့ဆုံပွဲ၊ ဒေသခံတို့၏ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ရေရှည်တည်တံ့ဖွံ့ဖြိုးရေးဆွေးနွေးပွဲကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၉-၃၀ရက်နေ့တွင် ကယားပြည်နယ်၊ လွိုင်ကော်မြို့၌ ပွိုင့်အဖွဲ့မှ ပူးပေါင်းပါဝင်ကျင်းပစဉ်။

၂၄ကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံ(COP24)ကို ပွိုင့်အဖွဲ့မှ ဒါရိုက်တာ နော်အိအိမင်းနှင့်အတူ အစီအစဉ်အရာရှိ ကိုလှဒွဲတို့မှ ပိုလန်နိုင်ငံတွင် ၂၀၁၈ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂ရက်နေ့မှ ၁၄ရက်နေ့အထိ တက်ရောက်ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။

ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)မှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများနှင့် မှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင်များ

အနာဂတ်စိန်ခေါ် သည် " မှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင်အား ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် ပဲခူးရိုးမ(အနောက်ဘက်)ရှိ ဝေါက်ပေါင်နှင့် ဓမ္မတောင်ရွာထောင်စကားစုနှင့် စကောကရင်ဌာနတို့၏စွမ်းရည်များကို ဖွဲ့စည်း အဖွဲ့အစည်း ပြောင်းလဲခဲ့ခြင်းနှင့် တကွ ပိုင်ဆိုင် ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းနှင့်အညီ အရေးများကို တွေ့မြင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဌာနတိုင်းရင်းသားများသည် သစ်တောကိုနှိပ်ခွင့်များဖြင့် ဝေပေးရမည့် အခါများမှာ ရှိသလိုအတွက် သစ်တောသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့်လိုအပ်မှု သိရှိမှုအားဖြင့် မည်သို့သည်၊ ဤမှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင် ကြည့်ရှုကြည့်ရှုနိုင်မှု အခန်းခံနိုင်မှု၊ မြန်မာ-စကောကရင်-အင်ဒို-နောက်ဘက်ဘက်စကားပြောနိုင်မှု၊ နှိုင်းကွဲဆက်တမ်းတင်ပါသည်။

"Challenges of Future" video film is showing about forced relocations and land rights condition of Sgaw Karen Indigenous Peoples live in west Bago Yoma. And this film gives understanding about the essentiality of forest for Indigenous Peoples as they are forest dependent people. The duration of watching this film takes about 10 minutes and filmed in three language (Sgaw Karen, Burmese and English).

အနာဂတ်စိန်ခေါ် (စိုက်ပျိုးရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေး)

ကဏ္ဍ (Genre) ဂြိုဟ်စွမ်းဆောင်ရည်၊ ဓမ္မတောင်ရွာ၊ အင်ဒို-နောက်ဘက် / ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ / ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ

မူပိုင်ခွင့်ပိုင်ဆိုင်သူ / မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ / မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ / မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ

အင်အားစု / ပုဂံ၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ

ပွိုင့် (စိုက်ပျိုးရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေး)၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ

ပြိုင်ပွဲ - စကောကရင် - အင်ဒို-နောက်ဘက်

POINT, Norad

Our Culture Value

Bago Yoma Traditional wedding

ပဲခူးရိုးမဒေသရှိ စကောကရင်ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ ခုနှစ်အလိုက် အခွဲမရွေ့ပြောင်းခံခဲ့ရခြင်းနှင့် ထိုသူတို့၏ မြေယာပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာမှတ်တမ်းတင် ရုပ်ရှင်

ပဲခူးရိုးမဒေသရှိ စကောကရင်ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့ အလိုက် မင်္ဂလာဆောင်ခြင်းအခမ်းအနား အပြင်အဆင်ဆိုင်ရာ မှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင်

ဒေသခံအခြေပြု သဘာဝအရင်းအမြစ်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး **စလေ့ထုံးတမ်း မြေယာ**

ပြန်စီမံလိုပေးရမည့် သို့မဟုတ် ပြန်စီမံရန် လိုအပ်သည့် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ မြေယာပိုင်ခွင့် ဆာသာဝတ် ပန်ဆောင်မှုပုံစံအစည်းအဝေး (IPF) မြန်မာနိုင်ငံမှ ပိုင်ဆိုင်သည့် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ လူ့ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် (ECDF)နှင့် ပူး - ဖွဲ့စည်းအဖွဲ့အစည်း (POINT) တို့မှ ကြိုတင်ထားပါသည်။

မှတ်တမ်းစီမံခန့်ခွဲခြင်း ပါဝင်သော အခြေပြုအဖွဲ့များမှာ မြေယာနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ဌာနတိုင်းရင်းသားများမှ ဆုံးရှုံးမှုဆိုင်ရာမှတ်တမ်းတင်ရေးအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် နိုင်ငံတော် အထောက်အကူပေးမှုအပေါ် အခြေခံထားသည့် ဖွဲ့စည်းရေးအဖွဲ့၊ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုအဖွဲ့၏ မှတ်တမ်းတင်ရေးအဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော် ဖွဲ့စည်းရေးအဖွဲ့များ၏စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် ကမ္ဘာ့မြေပုံရေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝါဒများ အပေါ် အခြေခံထားသည့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ မှတ်တမ်းတင် ရေးဆွဲခြင်းကို ဆက်လက်ပါသည်။

ပွိုင့် (စိုက်ပျိုးရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေး)

ကဏ္ဍ (Genre) ဂြိုဟ်စွမ်းဆောင်ရည်၊ ဓမ္မတောင်ရွာ၊ အင်ဒို-နောက်ဘက် / ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ / ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ

မူပိုင်ခွင့်ပိုင်ဆိုင်သူ / မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ / မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ

အင်အားစု / ပုဂံ၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ

ပွိုင့် (စိုက်ပျိုးရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေး)၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ

ပြိုင်ပွဲ - စကောကရင် - အင်ဒို-နောက်ဘက်

POINT, WGI

အချိန်ဆိုတာရေ

ဝမ်းပိတ် အမျိုးသားကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်သည့် အစိုးရ

ဒေသခံအခြေပြု သဘာဝအရင်းအမြစ်စီမံအုပ်ချုပ်မှု စလေ့ထုံးတမ်းမြေယာ မှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင်

ပီရူးနိုင်ငံရှိ ဝမ်းပိတ် ဌာနတိုင်းရင်းသားများအကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင်

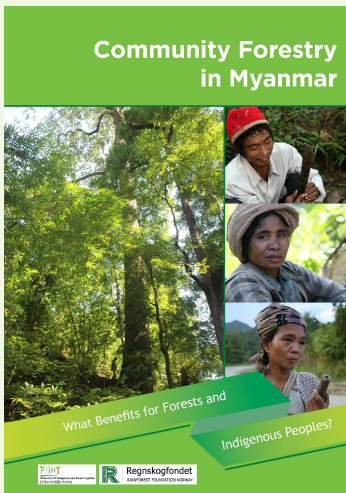
အရှိချင်းရိုးရာ ပုံပြင်စာအုပ်

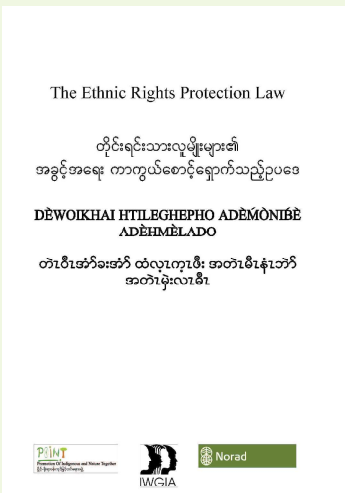
FPIC ရုပ်ပြကာတွန်း (အရှိချင်းဘာသာစကားဖြင့်)

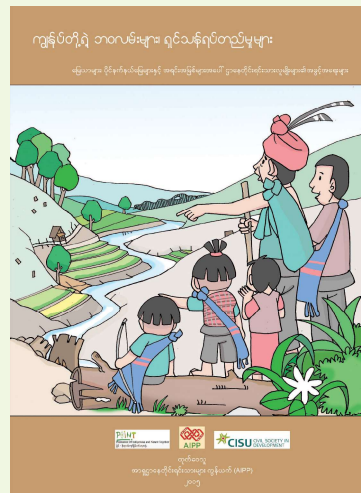
မြန်မာနိုင်ငံဌာနေတိုင်းရင်းသားကွန်ယက်၏ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

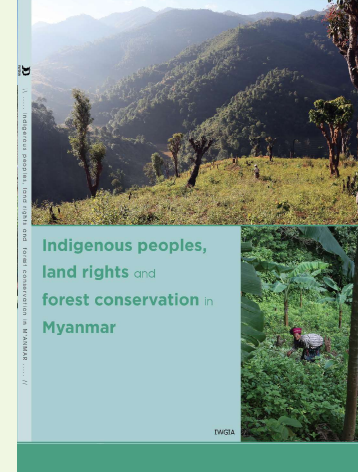
Community Forest in Myanmar research book

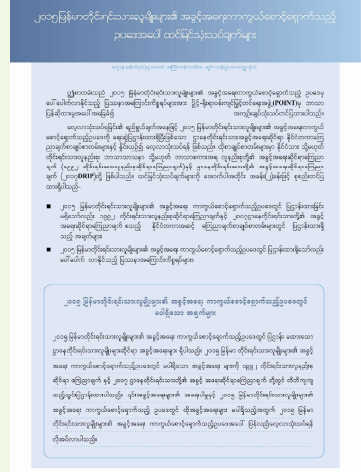
တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ (ဂယ်ဘား ဘာသာစကားဖြင့်)

ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ ဘဝလမ်းများ၊ ရှင်သန် ရပ်တည်မှုများ ရုပ်ပြကာတွန်းစာအုပ်

Indigenous Peoples, land rights and forest conservation in Myanmar

၂၀၁၅ မြန်မာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေအပေါ် ထင်မြင်ဆုံးသပ်ချက်များ

